

ZMIANY W SYSTEMIE EDUKACJI WYPRACOWANE PRZEZ STOWARZYSZENIA NAUCZYCIELSKIE

(PROPOZYCJE na dzień 12.09.2014)

Alicja Wojtyna-Jodko

**Stowarzyszenie Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych i Technicznych
(SNPPiT)**

awjodko@wp.pl

www.snppit.pl

1. ZAMIAST WSTĘPU, czyli dlaczego zmieniać system edukacyjny w Polsce?

1.1. Według ROCZNIKA STATYSTYCZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 2013 obserwuje się w Polsce następujące tendencje:

TABL. 8 (125). LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA^a (W TYSIĄCACH)
POPULATION AGED 13 AND MORE BY EDUCATIONAL LEVEL^{a/} (IN THOUSANDS)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Poziom wykształcenia Educational level						Nieustalony poziom wykształcenia Unknown educational level
		wyższe tertiary	policealne i średnie post- -secondary and secondary	zasadnicze zawodowe basic vocational	gimnazjalne lower secondary	podstawowe primary	Podstawowe nieukoń- czone i bez wykształ- cenia szkolnego primary not completed and without school education	
OGOŁEM 2002	32435,4	3203,6	10208,4	7539,8	-	9651,8	1180,0	651,8
TOTAL 2011	33505,3	5693,7	10573,1	7260,8	1650,9	6133,7	457,0	1735,9

W latach 2002–2011 wzrosła liczba ludności w Polsce w wieku 13 lat i więcej, znacznie wzrosła liczba osób z wyższym wykształceniem oraz z nieustalonym poziomem wykształcenia. (AWJ)

TABL. 22 (176). STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG WIEKU BEZROBOTNYCH — na podstawie BAEL
UNEMPLOYMENT RATE BY AGE OF UNEMPLOYED PERSONS — on the LFS basis
PRZECIĘTNE W ROKU / ANNUAL AVERAGES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Bezrobotni w wieku Unemployed persons aged							Z ogółem — bezrobotni w wieku produkcyjnym ^a Of grand total — unemployed persons of working age ^a			
		w % in %										
		15—19 lat	20-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55 lat i więcej and more	razem total	mobilnym mobile	niemobilnym non-mobile	
OGOŁEM 2010	9,6	30,7	22,8	12,0	8,0	6,9	7,7	6,5	9,8	11,0	7,6	
TOTAL 2011	9,6	33,5	24,9	12,0	8,1	6,7	7,7	6,3	9,8	11,1	7,5	
	2012	10,1	37,7	25,2	13,1	8,4	7,4	7,9	6,9	10,3	11,7	7,8

W latach 2010-2012 wzrósł poziom bezrobocia, zwłaszcza wśród ludzi młodych w wieku od 15 do 24 lat. (AWJ)

TABL. 23 (177). STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BEZROBOTNYCH

— na podstawie BAEL (PRZECIĘTNE W ROKU)

UNEMPLOYMENT RATE BY EDUCATIONAL LEVEL OF UNEMPLOYED PERSONS — on the LFS basis (ANNUAL AVERAGES)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Wykształcenie bezrobotnych / Education of unemployed persons				
		wyższe tertiary	policealne i średnie zawodowe post-secondary and vocational secondary	średnie ogólnokształcące general secondary	zasadnicze zawodowe basic vocational	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe lower secondary, primary and incomplete primary
		w % in %				
OGOŁEM 2010	9,6	5,0	9,0	13,4	11,1	17,3
TOTAL 2011	9,6	5,2	8,7	13,6	11,1	18,0
2012	10,1	5,6	9,0	14,2	11,9	19,3

W latach 2010-2012 zanotowano większy od średniej i wzrastający poziom bezrobocia osób z wykształceniem ogólnokształcącym średnim i niższym. (AWJ)

TABL. 1 (237). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (bez szkół dla dorosłych)

EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/2006	2010/2011	2011/2012	2012/2013	SPECIFICATION
SZKOŁY / SCHOOLS					
Wychowanie przedszkolne ¹					Pre-primary education ¹
Szkoły:					Schools:
podstawowe	14572	13922	13772	13550	primary
gimnazja	7031	7278	7331	7371	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	286	428	448	461	special job-training
zasadnicze zawodowe	1778	1763	1754	1757	basic vocational
licea ogólnokształcące	2485	2360	2345	2352	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	87	87	88	78	supplementary general secondary
licea profilowane	1530	438	362	288	specialized secondary
technika	2668	2102	2060	2007	technical secondary
technika uzupełniające	234	102	95	75	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	99	115	120	121 ^b	general art ^a
policealne	3731	2941	2830	2735	post-secondary
wyższe	445	460	460	453	tertiary

NAUCZYCIELE^d w tys. / *TEACHERS^d in thous.*

Wychowanie przedszkolne ¹	x	x	x	x	<i>Pre-primary education¹</i>
Szkoły:					<i>Schools:</i>
podstawowe	187,5	176,3	173,3	170,6	<i>primary</i>
gimnazja	114,5	109,4	106,8	103,0	<i>lower secondary</i>
specjalne przysposabiające do pracy	x	x	x	x	<i>special job-training</i>
zasadnicze zawodowe ^e	12,4	17,2	16,5	15,8	<i>basic vocational^e</i>
licea ogólnokształcące ^f	47,2	50,3	47,8	44,8	<i>general secondary^f</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące	x	x	x	x	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	11,0	2,9	2,2	1,3	<i>specialized secondary</i>
technika ^g	34,0	47,4	44,6	43,7	<i>technical secondary^g</i>
technika uzupełniająca	x	x	x	x	<i>supplementary technical secondary</i>
artystyczne ogólnokształcące ^h	x	x	x	x	<i>general art^h</i>
policealne	10,8	9,7	9,8	9,7	<i>post-secondary</i>
wyższe ^h	99,4	103,5	102,8	100,7	<i>tertiary^h</i>

a Dające uprawnienia zawodowe. *b* Ponadto 176 szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne. *c* Bez pomieszczeń w szkołach dla dorosłych i specjalnych. *d* Łącznie ze szkołami dla dorosłych; w roku szkolnym 2005/06 bez nauczycieli pracujących w zespołach szkół; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 339. *e—g* Łącznie ze szkołami: *e* — specjalnymi przysposabiającymi do pracy, *f* — uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami, *g* — artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. *h* Nauczyciele akademicy.
a Leading to professional certification. *b* Moreover, 176 art schools providing art education only. *c* Excluding classrooms in schools for adults and in special schools. *d* Including schools for adults; in the 2005/06 school year excluding teachers working in complexes of schools; see general notes, item 17 on page 339. *e—g* Including: *e* — special job-training schools, *f* — supplementary schools respectively: general secondary schools and technical secondary schools, *g* — general art schools leading to professional certification. *h* Academic teachers.

UCZNIOWIE I STUDENCI w tys. / *PUPILS AND STUDENTS in thous.*

Wychowanie przedszkolne ¹	371,4	306,4	281,8	298,1	<i>Pre-primary education¹</i>
Szkoły:					<i>Schools:</i>
podstawowe	2602,0	2191,7	2187,2	2160,8	<i>primary</i>
gimnazja	1596,8	1261,4	1210,0	1161,7	<i>lower secondary</i>
specjalne przysposabiające do pracy	4,8	9,8	10,4	10,7	<i>special job-training</i>
zasadnicze zawodowe	232,5	224,9	210,9	197,2	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	735,7	632,3	606,1	578,5	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące	2,9	2,1	2,4	1,1	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	202,2	34,3	26,6	14,7	<i>specialized secondary</i>
technika	520,2	545,1	528,8	520,8	<i>technical secondary</i>
technika uzupełniająca	8,2	3,6	3,2	1,7	<i>supplementary technical secondary</i>
artystyczne ogólnokształcące ^h	13,2	12,8	12,7	12,8 ⁿ	<i>general art^h</i>
policealne	313,5	298,8	330,6	334,3	<i>post-secondary</i>
wyższe	1953,8	1841,3	1764,1	1676,9	<i>tertiary</i>

a Dające uprawnienia zawodowe. i Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 40 na str. 370. k, l Ponadto realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w szkołach artystycznych: k — 10,0 tys. uczniów, l — 1,1 tys. absolwentów. Źródło: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Leading to professional certification. i Concerns children aged 6 attending pre-primary education establishments, also described in table 40 on page 370. k, l Moreover, providing art education only: k — 10,0 thous. students, l — 1,1 thous. graduates.

Source: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

LICZBA UCZNIÓW NA 1 NAUCZYCIELA (średnio) (AWJ)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/2006	2010/2011	2011/2012	2012/2013	SPECIFICATION
Wychowanie przedszkolne ⁱ	x	x	x	x	Pre-primary education ⁱ
Szkoły:					Schools:
podstawowe	14,0	12,43	12,63	12,7	primary
gimnazja	14,0	11,53	11,32	11,3	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	x	x	x	x	special job-training
zasadnicze zawodowe	18,8	13,1	12,8	12,5	basic vocational
licea ogólnokształcące	15,6	12,6	12,7	12,9	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	x	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	18,4	11,8	12,1	11,3	specialized secondary
technika	15,3	11,5	11,9	11,9	technical secondary
technika uzupełniająca	x	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące	x	x	x	x	general art
policealne	29,0	30,8	33,7	34,5	post-secondary
wyższe	19,7	17,8	17,2	16,7	tertiary

TABL. 11 (247). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010	2011	2012	SPECIFICATION
Placówki w tym:	393	501	686	646	<i>Institutions of which:</i>
Pałace młodzieży	12	14	14	14	<i>Youth centres</i>
Młodzieżowe domy kultury	125	133	132	130	<i>Cultural establishments for youth</i>
Ogniska pracy pozaszkolnej	96	89	94	82	<i>Extracurricular interest groups</i>
Ogrody jordanowskie	14	10	10	10	<i>Jordan's gardens (playgrounds)</i>
Międzyszkolne ośrodki sportowe	82	64	65	62	<i>Interschool sport centres</i>
Uczestnicy kół zainteresowań (w ciągu roku)^b w tys. w tym:	320,7	377,9	397,5	326,3	<i>Participants in extracurricular activities (during the year)^b in thous. of which:</i>
Pałace młodzieży	32,8	35,4	35,7	36,5	<i>Youth centres</i>
Młodzieżowe domy kultury	155,8	223,3	209,0	141,7	<i>Cultural establishments for youth</i>
Ogniska pracy pozaszkolnej	37,8	29,6	27,1	25,3	<i>Extracurricular interest groups</i>
Ogrody jordanowskie	4,3	2,0	2,4	3,9	<i>Jordan's gardens (playgrounds)</i>
Międzyszkolne ośrodki sportowe	71,4	62,6	60,3	54,0	<i>Interschool sport centres</i>

a Stan w dniu 31 X. *b* Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X (w 2005 r. — od 1 XI) roku poprzedzającego rok badany do 30 IX (w 2005 r. — do 31 X) roku badanego. Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a As of 31 X. *b* Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X (in 2005 — from 1 XI) of the year preceding the surveyed year to 30 IX (in 2005 — to 31 X) of the surveyed year. S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Z niepełnych danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w latach 2005–2012 liczba placówek wychowania pozaszkolnego wzrosła znacznie bardziej niż liczba uczestników kół zainteresowań w tych placówkach. (AWJ)

TABL. 35 (152). **ORGANIZACJA KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO W POLSCE** (Stan w końcu roku)
STRUCTURE OF THE ROMAN CATHOLIC CHURCH IN POLAND (End of the year)

LATA / YEARS METROPOLIE I DIECEZJE METROPOLISES AND DIOCESES	Dekanaty <i>Decanates</i>	Parafie <i>Parishes</i>	Księża ^a <i>Priests^a</i>	Alumni diecezjalni <i>Diocese alumnus</i>	Wierni ^o / Adherents ^o			
					ogółem w tys. <i>total in thous.</i>	w % ogółu ludności ^c <i>in % of total population^c</i>	na 1 parafię <i>per 1 parish</i>	na 1 księdza <i>per 1 priest</i>
O G O Ł E M 2005	1131	10016	29490	4497	34158,3	93,7	3410	1158
TOTAL 2010	1153	10156	30266	3352	33523,4	95,9	3303	1108
2011	1153	10177	30481	3210	33399,3	95,5	3282	1096
2012	1144	10201	30788	2953	33384,9	95,0	3273	1084

a Diecezjalni i zakonnicy. b Ochrzczeni. c Jako liczbę ludności ogółem przyjęto sumę ludności diecezji na podstawie ankiety diecezjalnej (według GUS ludność kraju w końcu 2012 r. — 38533,3 tys.).

a *Diocesan and monastic*. b *Baptised*. c *The total population of dioceses based on the results of a dioceses questionnaire was adopted as the total population of the country (according to the CSO, the population of the country at the end of 2012 was 38533,3 thous.)*.

W latach 2005–2012 liczba wiernych przypadających na 1 księdza zmalała. (AWJ)

TABL. 22 (93). **ZAKŁADY POPRAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE,
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII I SCHRONISKA DLA NIELETNICH** (Stan w dniu 31 XII)
*CORRECTIONAL CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES
AND DETENTION CENTRES (As of 31 XII)*

WYSZCZEGÓLNIENIE		2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
Zakłady poprawcze:	Zakłady	26	27	27	27	<i>Correctional centres: Centres</i>
	Wychowankowie	1475	1219	1100	958	<i>Residents</i>
Młodzieżowe ośrodki wychowawcze^a	Placówki	51	73	79	85	<i>Youth education centres^a Centres</i>
	Wychowankowie	3195	4433	4427	4918	<i>Residents</i>
Młodzieżowe ośrodki socjoterapii^a	Placówki	14	62	67	67	<i>Youth social therapy centres^a Centres</i>
	Wychowankowie	1323	3419	3661	4001	<i>Residents</i>
Schroniska dla nieletnich:	Schroniska	18	18	18	15	<i>Detention centres: Institutions</i>
	Zatrzymani	542	422	348	345	<i>Detainees</i>

Z r ó d ł o: w zakresie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich — dane Ministerstwa Sprawiedliwości, w zakresie młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii — dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a *As of 30 IX, in 2005 — as of 31 X*. *S o u r c e: with regard to correctional centres and detention centres — data of the Ministry of Justice, with regard to youth education centres and youth social therapy centres — data of the Ministry of National Education.*

ŁĄCZNIE ośrodki / osoby	109/6535	180/9493	191/9536	194/10222	TOTAL institutions / persons
--------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	------------------	-------------------------------------

**W latach 2005-2012 znacznie wzrosła liczba zarówno ośrodków dla młodzieży nieprzystosowanej społecznie,
jak i osób w nich przebywających. (AWJ)**

1.2. Instytut Badań Edukacyjnych opublikował wyniki drugiej edycji Międzynarodowego badania nauczania i uczenia się TALIS 2013.

<http://eduentuzjasci.pl/publikacje-ee-lista/raporty/195-raport-z-badania/polscy-nauczyciele-i-dyrektorzy-na-tle-miedzynarodowym-glowne-wyniki-badania-talis-2013/1054-polscy-nauczyciele-i-dyrektorzy-na-tle-miedzynarodowym-glowne-wyniki-badania-talis-2013.html>

”Jedną z największych potrzeb polskich nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego są umiejętności i **wiedza przydatna w pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami. W Polsce ponad dwa razy więcej nauczycieli niż w krajach TALIS (odpowiednio: 58% i 26%) pracuje z takimi uczniami. (...)**

W Polsce wzrósł odsetek nauczycieli uczestniczących w różnych formach doskonalenia zawodowego (z 90 do 94%), głównie dotyczących **wiedzy przedmiotowej, kompetencji pedagogicznych, pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, oceniania i programu nauczania.** Jednak nauczyciele korzyści z udziału w tych zajęciach oceniają raczej krytycznie, ich wpływ na sposób nauczania określiło jako **“umiarkowany”, w zależności od obszaru, od 44% do 58% osób. (...)**

Zdecydowana większość nauczycieli uważa, że w procesie nauczania ważniejsze jest samo wyciąganie wniosków i rozumowanie niż nabycie konkretnej wiedzy. Aż 94% polskich nauczycieli uważa, że w procesie nauczania należy pozwalać uczniom na samodzielne rozwiązywanie zadań, a rolą nauczyciela jest ułatwianie im własnych dociekań.

Rzadziej jednak niż nauczyciele z innych krajów stosują oni techniki angażujące uczniów, takie jak praca w małych grupach (42%) czy dłuższe projekty (16%).

Polscy nauczyciele pytani o to, jak skutecznie rozwiązują pewne problemy, potrafią zainteresować uczniów i ich wesprzeć, urozmaicają formy lekcji – wypadają gorzej od swoich kolegów z innych krajów. Na tle nauczycieli z innych krajów polscy gorzej oceniają swoją skuteczność w motywowaniu uczniów i uczeniu krytycznego myślenia.

Jednocześnie polscy nauczyciele w mniejszym stopniu niż nauczyciele z innych krajów zainteresowani są dobrym samopoczuciem uczniów i mniej interesują się tym, co uczniowie mają do powiedzenia.

Badanie objęło ponad 170 tysięcy nauczycieli z 34 krajów i regionów z całego świata. W Polsce w badaniu wzięli udział nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych pracujący w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dla dzieci i młodzieży. Łącznie ponad 10 000 nauczycieli i ponad 500 dyrektorów szkół, w tym 3 858 nauczycieli i 195 dyrektorów gimnazjów. Losowy dobór szkół umożliwił wnioskowanie o sytuacji wszystkich szkół w krajach i regionach uczestniczących w badaniu.

Badanie TALIS 2013 w Polsce, tak jak i poprzednie, było koordynowane przez Instytut Badań Edukacyjnych.”

W świetle powyższego widać wyraźnie, że istnieje pilna potrzeba wprowadzenia w polskim systemie edukacyjnym istotnych zmian. (AWJ)

1.3. REASUMUJĄC:

1. W latach 2002–2011 wzrosła w Polsce liczba ludności w wieku 13 lat i więcej, znacznie wzrosła liczba osób z wyższym wykształceniem oraz z **nieustalonym poziomem wykształcenia**.
2. W latach 2010-2012 wzrósł poziom bezrobocia, zwłaszcza wśród **ludzi młodych w wieku od 15 do 24 lat**.
3. W latach 2010-2012 zanotowano większy od średniej i wzrastający poziom bezrobocia wśród osób z **wykształceniem ogólnokształcącym średnim i niższym**.
4. W latach 2005-2013 **wzrosła liczba gimnazjów specjalnych przysposabiających do pracy z 286 do 461**, a liczba uczniów w tych gimnazjach wzrosła z 4,8 tysięcy do 10,7 tysięcy.
5. W latach 2005–2012 liczba wiernych przypadających na 1 księdza zmalała – zwiększyło się więc oddziaływanie księży na społeczeństwo.
6. **W latach 2005-2012 znacznie wzrosła liczba zarówno ośrodków dla młodzieży nieprzystosowanej społecznie, jak i osób w nich przebywających.**
7. **W tym samym czasie znaczne kwoty z funduszy Unii Europejskiej wydano na przeciwdziałanie tym procesom w Polsce.**

Z ww. tendencji wynika, że coraz więcej młodych ludzi nie jest w stanie osiągnąć poziomu wykształcenia i rozwoju, który pozwala na samodzielną egzystencję bez obciążania państwa kosztami przeznaczonymi na:

1. tworzenie nowych miejsc dla młodych osób nieprzystosowanych społecznie w ośrodkach zarówno w resorcie oświaty, jak i sprawiedliwości;
2. zasiłki dla bezrobotnych;
3. brak zajęcia, możliwości i perspektywy życia na satysfakcjonującym poziomie wywołuje frustrację i agresję, czego konsekwencją jest wzrost przestępczości, a to generuje zwiększanie wydatków na naprawianie szkód, łagodzenie skutków patologii społecznej, policję, wymiar sprawiedliwości i służbę więzienną.

W myśl uniwersalnej zasady: „lepiej, łatwiej i TANIEJ zapobiegać niż leczyć” należy tak usprawnić system edukacji, aby zmniejszyć liczbę uczniów zbyt wcześnie z niego wypadających bez uzyskania wykształcenia koniecznego do przetrwania we współczesnym państwie i społeczeństwie, zwiększyć liczbę maturzystów dobrze przygotowanych do studiowania, zwłaszcza kierunków przyrodniczych, ścisłych i technicznych (m.in. chemia, fizyka jako podstawowa wiedza dla budownictwa, transportu, gospodarki morskiej, przemysłu lotniczego i kosmicznego, obronnego, nanotechnologii, komputerów kwantowych itd.), oraz zwiększyć liczbę absolwentów zdolnych do wygrywania konkurencji z najlepszymi w Europie i na świecie.

Edukacja jest NAJTAŃSZYM i NAJBARDZIEJ SKUTECZNYM stymulatorem rozwoju kraju.

1.4 RAMOWE I SZKOLNE PLANY NAUCZANIA: LICZBA GODZIN (szacunkowa)

PRZEDSZKOLE		SZKOŁA PODSTAWOWA				GIMNAZJUM		LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE		ŁĄCZNA LICZBA GODZIN
wychowanie	l.godz.	KLASY I - III		KLASY IV - VI		przedmiot	l.godz.	przedmiot	l.godz.	
		edukacja	l.godz.	przedmiot	l.godz.					
<i>Religia/Etyka</i>	80	<i>Religia/Etyka</i>	240	<i>Religia/Etyka</i>	240	<i>Religia/Etyka</i>	240	<i>Religia/Etyka</i>	240	1040
Wychowanie przez sztukę - dziecko widz i aktorem (7)	70					Zajęcia artystyczne	65	Wiedza o kulturze	30	165
Wychowanie przez sztukę - muzyka i śpiew, pląsy i taniec (8)	70	Edukacja muzyczna	95	Muzyka	95	Muzyka	30			290
Wychowanie przez sztukę - różne formy plastyczne (9)	70	Edukacja plastyczna	95	Plastyka	95	Plastyka	30	Zajęcia artystyczne	30	320
Wychowanie fizyczne i zdrowotne (5)	70	Wychowanie fizyczne	290	Wychowanie fizyczne	385	Wychowanie fizyczne	385	Wychowanie fizyczne	270	1400
Wspieranie rozwoju manualnego, intelektualnego, porozumiewania się i współlistnienia z innymi (1-4)	280			Zajęcia z wychowawcą	95	Zajęcia z wychowawcą	95	Zajęcia z wychowawcą	90	560
Kształtowanie gotowości do nauki pisania i czytania (14)	70	Edukacja polonistyczna	230	Język polski	510	Język polski	450	Język polski	360	1620
<i>Język obcy nowożytny</i>	40	Język obcy nowożytny	190	Język obcy nowożytny	290	Dwa języki obce nowożytne (godziny te mogą być dowolnie rozdzielone pomiędzy zajęcia z tych języków)	450	Dwa języki obce nowożytne (godziny te mogą być dowolnie rozdzielone pomiędzy zajęcia z tych języków)	450	1420
Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne (15)	70	Edukacja społeczna	230	Historia i społeczeństwo	130	Historia (190) Wiedza o społeczeństwie (65)	255	Historia (60) Wiedza o społeczeństwie (30)	90 +120	895
Wstęp do wychowania dla bezpieczeństwa (6)	70					Edukacja dla bezpieczeństwa	30	Edukacja dla bezpieczeństwa	30	130

Alicja Wojtyna-Jodko		Zmiany w systemie edukacji wypracowane przez stowarzyszenia nauczycielskie							12 września 2014	
Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną (13)	70	Edukacja matematyczna	230	Matematyka	385	Matematyka	385	Matematyka	300	1370
Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt (12)	70 (35+35)	Edukacja przyrodnicza: Biologia (57,5) Chemia (57,5)	230	Przyroda: Biologia (72,5) Chemia (72,5)	290	Biologia	130	Biologia	30	355
						Chemia	130	Chemia	+30	355
Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i unikaniu zagrożeń (11)	70 (35+35)	Fizyka (57,5) Geografia(57,5)	230	Fizyka (72,5) Geografia (72,5)	290	Fizyka	130	Fizyka	30	355
						Geografia	130	Geografia	+30	355
Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne i rozbudzanie zainteresowań technicznych (10)	70	Zajęcia techniczne	230	Zajęcia techniczne	95	Zajęcia techniczne	65			460
		Zajęcia komputerowe	95	Zajęcia komputerowe	95	Informatyka	65	Informatyka	30	285
								Podstawy przedsiębiorczości	60	60
								Ekonomia w praktyce	30	30
Rozwój fizyczny i emocjonalny 3215 godzin			Rozwój emocjonalny oraz intelektualny 4625 godzin			Rozwój intelektualny 3625 godzin				

POTRZEBNA JEST DECYZJA POLITYCZNA

Czy w obliczu ofensywy propagandowej naszego potężnego i autorytarneho sąsiada powinniśmy bronić nasze społeczeństwo przed jego destrukcyjnym oddziaływaniem poprzez systematyczne kształcenie i rozwijanie intelektu, czyli podnoszenie poziomu krytycznego myślenia oraz świadomego odbioru, selekcjonowania, oceniania i wyciągania wniosków z docierających zewsząd treści oraz informacji?

2. PROPOZYCJE ZMIAN W SYSTEMIE EDUKACJI WYPRACOWANE PRZEZ STOWARZYSZENIA NAUCZYCIELSKIE

2.1. FORMA WSPÓŁPRACY STOWARZYSZEŃ NAUCZYCIELSKICH

Na zaproszenie Pani Minister, Joanny Kluzik-Rostkowskiej, w dniu 28 kwietnia 2014 r. w gmachu MEN odbyło się spotkanie Zespołu ds. Strategii przy Ministrze Edukacji Narodowej ze stowarzyszeniami nauczycielskimi:

Fundacja Instytut Jakości w Edukacji (FIJE)

Gdańska Fundacja Oświatowa (GFO)

Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej (KFON)

Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego (PSNJNI)

Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych (PSNPP)

Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli i Wykładowców Języka Rosyjskiego

Społeczne Towarzystwo Oświatowe (STO)

Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki (SNM)

Stowarzyszenia Nauczycieli Polonistów (SNaP)

Stowarzyszenie Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych i Technicznych (SNPPiT)

Stowarzyszenie Rodzice w Edukacji.

Superbelfrzy RP – Społeczność Eduzmieniaczy

Towarzystwo Przyjaciół I LO „Bednarska”

Z nauczycielami spotkała się Minister Edukacji Narodowej, Pani Joanna Kluzik-Rostkowska.

W wyniku dyskusji powstało 5 zespołów roboczych:

- Autonomia szkoły (koordynator: Zygmunt Puchalski, Społeczne Towarzystwo Oświatowe)
- Ocenianie (koordynator: Monika Janicka, Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego)
- Kształcenie i doskonalenie nauczycieli (koordynator: Piotr Darmas, Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki)
- Egzamininy zewnętrzne (koordynator: Ewa Janiec, Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki)
- Podstawa programowa (koordynator: Ewa Janiec, Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki)

Drugie spotkanie przedstawicieli ww. Zespołu ds. Strategii ze stowarzyszeniami nauczycielskimi odbyło się w gmachu MEN w dniu 23 czerwca 2014 r., na którym zaprezentowano i poddano pod dyskusję wyniki prac ww. zespołów roboczych. W spotkaniu tym udział wzięli przedstawiciele następujących stowarzyszeń nauczycielskich:

Fundacja Instytut Jakości w Edukacji (FIJE)
Gdańska Fundacja Oświatowa (GFO)
Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej (KFON)
Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego (PSNJNI)
Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych (PSNPP).
Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli i Wykładowców Języka Rosyjskiego
Społeczne Towarzystwo Oświatowe (STO)
Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Angielskiego w Polsce (IATEFL Poland)
Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Francuskiego (PROF. Europe)
Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki (SNM)
Stowarzyszenie Nauczycieli Muzyki
Stowarzyszenia Nauczycieli Polonistów (SNaP)
Stowarzyszenie Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych i Technicznych (SNPPiT)
Stowarzyszenie Rodzice w Edukacji.
Superbelfrzy RP – Społeczność Edukacyjna
Sympatycy Wychowania Muzycznego (SWM)

W trakcie dyskusji zgłoszono dodatkowe aspekty zmian oraz uznano, że istnieje potrzeba stworzenia spójnego tekstu łączącego wszystkie raporty w jedną całość. Propozycje, zgłoszone w trakcie spotkania oraz po nim, koordynatorzy zespołów roboczych włączyli do swoich raportów:

- Autonomia szkoły (koordynator: Zygmunt Puchalski, Społeczne Towarzystwo Oświatowe)
- Ocenianie (koordynator: Monika Janicka, Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego)
- Kształcenie i doskonalenie nauczycieli (koordynator: Piotr Darmas, Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki)
- Egzaminacje zewnętrzne (koordynator: Ewa Janiec, Stowarzyszenie Nauczycieli Matematyki)
http://prezi.com/dy1fskdbzk6s/?utm_campaign=share&utm_medium=copy.
- Uznano, że podstawa programowa wymaga gruntownej zmiany, a co za tym idzie więcej czasu na jej opracowanie.

Na ich podstawie zespół pod kierunkiem Alicji Wojtyny-Jodko (Stowarzyszenie Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych i Technicznych), składający się z koordynatorów zespołów roboczych oraz jednoosobowych przedstawicieli wszystkich stowarzyszeń, które taki akces zgłosiły, przystąpił do formułowania jednolitego tekstu.

W pracach tych aktywnie uczestniczyli m.in. przedstawiciele:

Stowarzyszenia Nauczycieli Polonistów (**Maria Gudro-Homicka**), Stowarzyszenia Nauczycieli Matematyki (**Piotr Darmas**), Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego (**Monika Janicka**), Społecznego Towarzystwa Oświatowego oraz Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Angielskiego w Polsce (IATEFL Poland).

Wypracowana przez zespół wersja robocza propozycji zmian została wysłana do konsultacji wszystkim stowarzyszeniom uczestniczącym w obu ww. spotkaniach, a prezentacja ujednoliconego tekstu odbyła się w MEN w dniu 12.09.2014 r.

2.2. EFEKTY WSPÓŁPRACY STOWARZYSZEŃ NAUCZYCIELSKICH

W wyniku współpracy stowarzyszeń nauczycielskich w 5 zespołach roboczych powstały 4 raporty, zawierające odpowiedzi na następujące pytania:

2.2.1. KOGO KSZTAŁCIMY?

Pojęcie <uczenie się przez całe życie> (*Lifelong Learning*) w społeczeństwie opartym na wiedzy obejmuje okres od urodzenia aż do śmierci. W czasach powszechnego dostępu do telewizji, Internetu i gier komputerowych już małe dzieci poddawane są oddziaływaniom opartym na przemocy, co zaburza ich rozwój emocjonalny, zaś zaburzone emocje hamują, a w przypadkach skrajnych zatrzymują rozwój intelektualny dzieci i ich naturalną wrodzoną zdolność uczenia się. **Rodzice często nie mają wystarczającej wiedzy na temat wpływu własnego postępowania na rozwój emocjonalny i intelektualny swoich dzieci, jak też nie mają wystarczającego wsparcia instytucjonalnego w tym zakresie.**

Istnieje potrzeba:

- a) dostarczania materiałów edukacyjnych na temat wpływu rodziców na emocjonalny i intelektualny rozwój dziecka przyszłym matkom (kobietom w ciąży) w gabinetach ginekologicznych,
- b) od urodzenia do pójścia dziecka do przedszkola systematycznej corocznej kontroli rozwoju emocjonalnego i intelektualnego dziecka w ośrodkach zdrowia,
- c) systematycznej współpracy nauczycieli, pedagogów i psychologów z uczniami i ich rodzicami na każdym etapie edukacyjnym, gdy uczniowie mają trudności w uczeniu się (może to być stan przejściowy) i nie robią dostatecznych postępów w nauce,
- d) wsparcia psychologicznego dla osób poszukujących pracy.

2.2.2. KTO NAUCZA?

Nauczyciel, podobnie jak lekarz, wykonuje zawód o fundamentalnym znaczeniu dla rozwoju państwa. Nauczyciel zapewnia właściwy rozwój emocjonalny i intelektualny społeczeństwa, kształci jego kompetencje i świadomość, a lekarz dba o rozwój fizyczny i dobry stan zdrowia.

Współczesny nauczyciel, który przygotowuje młode pokolenie do satysfakcjonującego funkcjonowania w państwie i społeczeństwie, bez obciążania finansowego instytucji państwowych, musi być dobrze przygotowany do kształcenia młodego pokolenia w realiach współczesnych, tzn. w warunkach szybkich zmian oraz natłoku informacji. Musi mieć kontakt z instytucjami spoza systemu oświaty przynajmniej na etapie przygotowania do zawodu oraz doskonalenia.

2.2.2.1. KSZTAŁCENIE NAUCZYCIELI

a) **Przygotowanie do zawodu nauczyciela (odbywa się na publicznych uczelniach akademickich) i obejmuje w obszarze merytorycznym:**

- do pracy w przedszkolu i szkole podstawowej ukończone studia licencjackie w zakresie wychowania przedszkolnego, nauczania zintegrowanego w klasach I-III oraz każdego nauczanego przedmiotu w klasach IV-VI (w ramach przekwalifikowania, w celu uzyskania kwalifikacji do nauczania innego przedmiotu lub przejścia między przedszkolem a edukacją wczesnoszkolną, dotychczasowy wymóg studiów podyplomowych uważa się za niewystarczający);
- do nauczania w gimnazjum i wszystkich typach szkół ponadgimnazjalnych ukończone studia magisterskie w zakresie nauczanego przedmiotu (lub dwóch przedmiotów) i licencjackie w zakresie drugiego przedmiotu pokrewnego, np. mgr fizyki i licencjat z matematyki, mgr polonistyki i licencjat z historii, natomiast w przypadkach nauczania drugiego/dwóch przedmiotu/ów, którego/ych metodologia jest odmienna – ukończone dwa kierunki na poziomie magisterskim, np. mgr biologii i mgr WF, mgr muzyki i mgr WT;
- do nauczania przyrody w szkole podstawowej konieczne jest wykształcenie na poziomie licencjatu z biologii lub chemii lub fizyki lub geografii oraz studia podyplomowe (2 - 3 semestry) w zakresie nauczania przyrody;
- do nauczania przyrody w szkole ponadgimnazjalnej konieczne jest wykształcenie wyższe na poziomie magistra z biologii lub chemii lub fizyki lub geografii oraz studia podyplomowe (3 semestry) w zakresie nauczania przyrody;
- studia w **specjalnościach nauczycielskich** na publicznych uczelniach akademickich (przygotowujących do nauczania dwóch przedmiotów) obejmują miesięczną praktykę w przedszkolu lub szkole podstawowej lub w gimnazjum lub w szkole ponadgimnazjalnej oraz tygodniową praktykę w jednym z pozostałych typów szkół.

b) **Do podjęcia pracy w szkole po ukończeniu studiów w specjalnościach nienauczycielskich na publicznych uczelniach akademickich konieczne jest ukończenie bezpłatnego kursu pedagogicznego. Wraz z rozpoczęciem pracy adept w zawodzie nauczyciela obowiązkowo podejmuje w trybie niestacjonarnym bezpłatne studia podyplomowe w zakresie metodyki nauczania swojego przedmiotu/ów. Zajęcia na tych studiach podyplomowych prowadzą również doświadczeni nauczyciele przekazując dobre praktyki, w tym w zakresie oceniania.**

c) Publiczne uczelnie akademickie, kształcące na specjalnościach nauczycielskich (przygotowujących do nauczania dwóch przedmiotów) oraz prowadzące studia podyplomowe dla nauczycieli, współpracują ze stowarzyszeniami nauczycielskimi, dobrze zorganizowanymi szkołami, w tym szkołami ćwiczeń, oraz ośrodkami rozwoju edukacji, przy czym same ustalają zakres i formy tej współpracy.

2.2.1.2. DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

- a) **Nauczyciel ma obowiązek stałego doskonalenia się** w zakresie zmieniającej się wiedzy merytorycznej, pedagogicznej i dydaktycznej, aby mógł z sukcesem kierować prawidłowym rozwojem swoich uczniów. W tym celu konieczne jest odejście od wewnątrzprzedszkolnego i wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli na rzecz tych form, które wymuszają oderwanie nauczyciela od swojego środowiska i sprzyjają wymianie myśli i doświadczeń z koleżankami i kolegami w przedszkolach i szkołach wszystkich typów na terenie regionu i kraju oraz na wszystkich etapach edukacyjnych. Doskonalenie nauczycieli odbywa się w formie studiów podyplomowych na publicznych uczelniach akademickich oraz w formie konferencji i seminariów, organizowanych przez stowarzyszenia nauczycielskie, z udziałem ośrodków rozwoju edukacji, pracowników naukowych wyższych uczelni, ekspertów z instytutów językowych, badawczych i ośrodków przemysłowych, a także przedstawicieli władz lokalnych i szczebla krajowego.
- b) Nauczyciel ma prawo do 5 dni w roku szkolnym płatnego urlopu szkoleniowego na udział w ww. formach doskonalenia zawodowego w oderwaniu od miejsca pracy.
- c) Dyrektor szkoły ma do dyspozycji w każdym roku szkolnym kwotę 2.000,00 zł na każdego nauczyciela z przeznaczeniem na pokrycie jego kosztów podróży, pobytu i udziału w ww. formach doskonalenia zawodowego (oprócz studiów podyplomowych).
- d) Istotne materiały szkoleniowe mogą być publikowane w Internecie.

2.2.1.3. Istniejące obecnie zakłady kształcenia, w tym kolegia nauczycielskie, i placówki doskonalenia nauczycieli mogą zostać włączone do struktury poszczególnych publicznych uczelni akademickich albo przekształcić się w ośrodki rozwoju edukacji z funkcją informacyjną i doradczą.

2.2.3. JAK KSZTAŁCIĆ MŁODE POKOLENIE?

W codziennej praktyce szkolnej nauczyciel kierujący procesem uczenia się ucznia oraz jego rozwojem intelektualnym, emocjonalnym i społecznym, pracując z klasą liczącą do 20 uczniów, a w podziale na grupy – od 7 do 10, stosuje **aktywizujące metody nauczania**, nawiązuje do wiedzy potocznej uczniów, organizuje pracę uczniów w małych grupach, które realizują dłuższe projekty na wybrane (również przez siebie) tematy w ramach zagadnień przewidzianych podstawą programową. Projekty obejmują fazę wyboru tematu (najlepiej przez uczniów), planowanie, wykonanie (istotna jest tu współpraca między członkami grupy, jak i z instytucjami, i ekspertami spoza szkoły) oraz prezentację wyników. Do aktywizujących metod nauczania można również zaliczyć warsztaty, seminaria, stacje uczenia się, pracę samodzielną oraz uczenie się poprzez wyjaśnianie kolegom zagadnień, jeżeli ci mają trudności z ich zrozumieniem, czyli tzw. uczenie innych (odejście od izolowania uczniów uznanych za zdolnych od pozostałych, gdyż wiele przykładów pokazuje, że zdolności uczniów rozwijają się w różnym tempie i objawiają w różnym czasie).

Takie formy pracy z uczniami wymagają zmian w sposobie oceniania zarówno szkoły, jak też nauczyciela i ucznia.

2.2.4. CZEGO NAUCZAĆ?

Istnieje potrzeba opracowania nowej podstawy programowej oraz zwiększenia liczby godzin przeznaczonych na kształcenie w zakresie przedmiotów przyrodniczych i ścisłych.

a) Kilka stowarzyszeń przygotowało częściowe propozycje, dotyczące poszczególnych przedmiotów (język polski, matematyka, przedmioty przyrodnicze i techniczne, wychowanie muzyczne). Jednak nie powstał raport z prac w zespole roboczym nt. podstawy programowej. Wszystkie stowarzyszenia deklarują chęć włączenia się do prac nad nową podstawą programową po akceptacji MEN i rozpoczęciu prac nad zmianą podstawy programowej, spójnej w zakresie wszystkich przedmiotów, nauczanych na poszczególnych etapach edukacyjnych.

b) Konieczne jest też zwiększenie liczby godzin przyrody do co najmniej 480 w klasach I-III szkoły podstawowej, do 480 w klasach IV-VI szkoły podstawowej, a w gimnazjum po 360 godzin biologii, chemii, fizyki i geografii, gdyż wiedza z tych dziedzin jest niezbędna do dalszego kształcenia na wszystkich kierunkach inżynierskich oraz w dziedzinach z zakresu zaawansowanych technologii (w tym biotechnologii), budownictwa, transportu, komputerów kwantowych etc., będących podstawą współczesnej rozwiniętej gospodarki rynkowej w społeczeństwie opartym na wiedzy.

c) W gimnazjach trzeba stworzyć możliwość powstawania oddziałów humanistycznych, biologiczno-chemicznych i matematyczno-przyrodniczych.

d) Doprecyzowania wymaga pojęcie „zajęcia rewalidacyjne”.

2.2.5. W JAKICH WARUNKACH ODBYWA SIĘ PROCES KSZTAŁCENIA SPOŁECZEŃSTWA?

2.2.5.1. Szkoła o statusie zakładu budżetowego

- organy prowadzące szkołę finansują jej bazę materialną, w tym wyposażenie pracowni przedmiotowych, i administrację,
- **budżet państwa finansuje wynagrodzenia nauczycieli oraz ich obowiązkowe doskonalenie się.**

2.2.5.2. Status dyrektora szkoły, który kieruje pracą szkoły, ma głos decydujący i odpowiada za jej wyniki:

- obniżenie pensum dydaktycznego dla dyrektora szkoły,
- minimalne wynagrodzenie zasadnicze dyrektora szkoły 1,5 – 2 pensji wynagrodzenia nauczyciela na danym stopniu awansu zawodowego z chwilą, gdy dyrektor rozpoczyna co najmniej drugą lub kolejną kadencję,
- kadra kierownicza ma obowiązek systematycznego doskonalenia się (na takich zasadach jak nauczyciele),
- zwiększone kompetencje dyrektora szkoły i odpowiedzialność w typowaniu nauczycieli do awansu zawodowego,
- dyrektor ma prawo stopniowania oceny dorobku zawodowego nauczycieli,
- wzmocnienie roli dyrektora przy tworzeniu i realizacji budżetu szkoły, w tym wynagradzanie pracowników administracji i obsługi,
- zmiana formuły konkursu na stanowisko dyrektora szkoły,
- dyrektor może wprowadzić w swojej szkole działania pilotażowe.

2.2.5.3. Nauczyciele:

- zmiana Karty Nauczyciela,
- w ramach pensum nauczyciela obowiązuje łącznie 20 godzin pracy w tygodniu, w tym 18 godz. lekcyjnych oraz 2 godz. na przygotowanie lekcji i sprawdzanie prac klasowych, bez potrzeby dodatkowego udokumentowania tych prac (zapisy w dzienniku stanowią wystarczającą dokumentację).
- zmiana systemu awansu nauczycieli, wydłużenie listy kryteriów i ich zaostrzenie, zaproszenie przedstawicieli stowarzyszeń nauczycielskich do komisji oraz wzmocnienie w nich głosu eksperta przedmiotowego,
- podniesienie zarobków nauczycieli,
- wzmocnienie nauczycieli m.in. w procesie oceniania uczniów,
- ze względu na specyfikę nauczanych przedmiotów (niektóre wymagają specjalistycznej pracowni) nauczyciele nie są jednakowo obciążeni – należy brać to pod uwagę przy przydzielaniu zadań dodatkowych.

2.2.5.4. Liczebność klas:

- oddział klasowy może liczyć nie więcej niż 20 uczniów, przy podziale na grupy (od 7 do 10 uczniów),
- klasy dzieli się na grupy na lekcjach języków obcych oraz przyrody, fizyki i chemii, zajęciach komputerowych, informatyki i technologii informatycznej oraz wychowania fizycznego w całym cyklu kształcenia,
- klasy dzieli się na grupy na lekcjach przedmiotów maturalnych począwszy od drugiej klasy szkoły ponadgimnazjalnej, której ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

2.2.5.5. Wyposażenie pracowni przedmiotowych (standardowe i ponadstandardowe) musi być systematycznie uzupełniane o najnowsze pomoce dydaktyczne, w tym niskokosztowe.

2.2.5.6. Wspomaganie organizacji pracy szkoły:

- a) organ, prowadzący szkołę, tworzy bazę danych nauczycieli oraz wolnych miejsc pracy, z której korzysta:
  - nauczyciel, tracący etat,
  - dyrektor poszukujący nauczyciela na długoterminowe zastępstwo i/lub nauczanie indywidualne,
- b) nadzór pedagogiczny:
  - kurator jako przedstawiciel MEN w terenie i wizytator są na bieżąco informowani o wszystkich zmianach polityki edukacyjnej państwa i związanych z tym regulacji prawnych,
  - konieczne jest zwiększenie uprawnień wizytatorów w zakresie dostępu do szkół w kwestiach merytorycznych, organizacyjnych i kontrolnych.

2.2.5.7. Placówki pozaszkolne wspomagają proces kształcenia w systemie klasowo-lekcyjnym:

- istnieje potrzeba stworzenia MINI CENTRÓW NAUKI w każdym powiecie,
- wzmocnienie istniejących MDK oraz innych ognisk pracy pozaszkolnej w ich funkcji umożliwiania zainteresowanym dzieciom i **młodzieży** rozwijania zainteresowań, uzdolnień i talentów w różnych interesujących je dziedzinach bez żadnych ograniczeń w formie klubów tematycznych, modelarni itp.

2.3. JAK OCENIAMY?

Ocenianie jest procesem istniejącym na wszystkich etapach edukacyjnych. Ocena spełnia wiele funkcji, m.in. diagnostyczną (informuje), motywującą (lub zniechęcającą) i sprawdzającą.

Podstawą oceniania są **KRYTERIA** - jednoznaczne i zrozumiałe dla ocenianych, stworzone z ich udziałem, jawne, podane do wiadomości już od początku roku szkolnego i nie zmieniane przynajmniej do jego końca.

2.3.1. UCZNIA

a) W SZKOLE

Do kryteriów oceny ucznia w procesie kształcenia zalicza się również:

- wkład pracy, zaangażowanie, pokonywanie trudności, systematyczność, postępy, zgodną współpracę w grupie, inicjatywę w poszukiwaniu wiedzy i rozwiązywaniu problemów,
- ocena kształtująca,
- wewnątrzszkolny system oceniania jest akceptowany przez nauczycieli i uczniów.

b) EGZAMINY ZEWNĘTRZNE

Egzaminy zewnętrzne pełnią funkcję diagnostyczno-prognostyczną, sprawdzają poziom wykształcenia umiejętności/kompetencji niezbędnych do uzyskiwania pozytywnych wyników w nauce na kolejnych etapach edukacyjnych oraz funkcjonowania we współczesnej gospodarce opartej na wiedzy. Zestawy egzaminacyjne muszą dawać zdającym możliwość sprawdzenia swoich kompetencji w szerokim wachlarzu zagadnień istotnych dla dalszego kształcenia:

- egzaminatorem z danego przedmiotu może być tylko nauczyciel tego przedmiotu, uczący na odpowiednim etapie edukacyjnym, lub dydaktyk tego przedmiotu zatrudniony w publicznej uczelni akademickiej,
- prac egzaminacyjnych **nie może** sprawdzać komputer, gdyż eliminuje to wszelką innowacyjność i kreatywność,
- w celu ujednolicenia oceniania należy wyeliminować klucze odpowiedzi i zastąpić je treningiem egzaminatorów polegającym na tym, że kilku egzaminatorów (bez możliwości porozumiewania się) **ocenia tę samą pracę w oparciu o precyzyjne kryteria** – formułowanie kryteriów i trening trwają tak długo, aż większość egzaminatorów tę samą pracę oceni tak samo lub oceny będą zbliżone, a egzaminatorzy dający oceny drastycznie odbiegające od pozostałych tracą uprawnienia),
- podniesienie progu zdanego egzaminu maturalnego do 50% poprawnych odpowiedzi,
- na wszystkich etapach edukacyjnych egzaminy z języka polskiego obejmują wyłącznie zadania otwarte,
- pierwszy sprawdzian zewnętrzny jest możliwy dopiero pod koniec klasy VI, około 10 czerwca,
- egzamin gimnazjalny odbywa się około 10 czerwca,
- egzamin maturalny na poziomie rozszerzonym powinien odbywać się w innym dniu, niż na poziomie podstawowym,
- przerwa między egzaminami maturalnymi, odbywającymi się tego samego dnia, nie powinna być dłuższa niż 30 min.

2.3.2. NAUCZYCIELA

Do kryteriów oceny nauczyciela wlicza się również:

- wywiązywanie się z obowiązku doskonalenia się: im bardziej różnorodne formy i tematy, tym wyższa ocena,
- aktywny udział w ww. formach doskonalenia poprzez prezentowanie wystąpień nt. swoich doświadczeń zawodowych,
- uzyskanie stopnia doktora,
- doskonalenie w zakresie języka polskiego (każdy nauczyciel, przystępując do awansu, przedstawia świadectwo ukończenia kursu języka polskiego),
- doskonalenie w zakresie języków obcych (każdy nauczyciel, przystępując do awansu, przedstawia świadectwo potwierdzające znajomość choć jednego języka obcego na poziomie co najmniej B2),
- członkostwo w stowarzyszeniu nauczycielskim,
- opieka nad praktykantem,
- opieka nad szkolnym kołem zainteresowań, chórem, orkiestrą, teatrem itp.
- organizowanie wycieczek do różnych zakładów i instytucji,
- zapraszanie na lekcje przedstawicieli różnych zawodów, w tym rodziców,
- wypracowanie i stosowanie innowacyjnych, aktywizujących metod nauczania i organizacji pracy z uczniami,
- liczbę uczniów, którzy pokonali trudności w uczeniu się i wyraźnie poprawili swoje wyniki.

2.3.3. SZKOŁĘ

Do kryteriów oceny szkoły zaliczyć należy także:

- inicjatywy oddolne nauczycieli oraz ich uczniów,
- doskonalenie się nauczycieli w oderwaniu od miejsca pracy,
- liczbę nauczycieli, którzy w trakcie zatrudnienia w szkole uzyskali stopień doktora,
- liczbę uczniów kończących szkołę w porównaniu z liczbą uczniów danego rocznika rozpoczynających naukę w klasie pierwszej w tej placówce, w tym kończących szkołę z wynikiem lepszym, niż ukończyli poprzedni etap edukacyjny,
- propagowanie stowarzyszeń nauczycielskich,
- liczbę przedmiotów realizowanych na poziomie rozszerzonym,
- nowoczesne standardowe i ponadstandardowe wyposażenie pracowni przedmiotowych.

2.3.4. PUBLICZNE UCZELNIE AKADEMICKIE KSZTAŁCĄCE I DOSKONALĄCE NAUCZYCIELI

Przy dokonywaniu oceny istotne są również następujące kryteria:

- systematyczna ocena dokonywana przez uczestników zajęć (studentów, nauczycieli) w formie ankiety ewaluacyjnej,
- opinia stowarzyszeń nauczycielskich,
- współpraca ze stowarzyszeniami nauczycielskimi przy organizacji różnych form doskonalenia nauczycieli,
- współpraca z ośrodkami rozwoju edukacji,
- zatrudnianie doświadczonych nauczycieli – praktyków, uczących danego przedmiotu w szkołach na różnych etapach edukacyjnych, do prowadzenia zajęć z zakresu metodyki nauczania tego przedmiotu na studiach podyplomowych dla nauczycieli.

2.3.5. JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Przy dokonywaniu oceny jednostek samorządu terytorialnego można brać pod uwagę również liczbę oddziałów w szkołach oraz liczbę placówek wychowania pozaszkolnego, przypadającą na 10.000 mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego.

2.4. FORUM STOWARZYSZEŃ NAUCZYCIELSKICH (FORUM)

Proponujemy kontynuację rozpoczętej współpracy stowarzyszeń nauczycielskich jako **Forum Stowarzyszeń Nauczycielskich (FORUM)** stanowiące społeczny organ opiniotwórczy i wnioskodawczy przy Ministrze Edukacji Narodowej.

Forum Stowarzyszeń Nauczycielskich stanowią jednoosobowe reprezentacje stowarzyszeń nauczycielskich, które zadeklarowały chęć uczestniczenia w pracach **FORUM**.

2.5. WYPRACOWANE ZMIANY STOWARZYSZENIA NAUCZYCIELSKIE WNIOŚY DO ZAPISÓW „USTAWY O SYSTEMIE OŚWIATY” (w załączeniu tekst ustawy wg stanu prawnego na dzień 06.06.2014 r. z wpisanymi propozycjami zmian na dzień 12.09.2014 r.).